

Quignolovenški filolog
ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС

ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

УРЕЂУЈЕ

А. БЕЛИЋ

УЗ

СТАЛНУ САРАДЊУ

г. г. А. МЕЈЕ-А, проф. Collège de France, А. СТОЈИЋЕВИЋА, проф. Унив. у
Љубљани, К. НИЧА, проф. Унив. у Кракову, Љ. СТОЈАНОВИЋА, акад. у
Београду, М. РЕШЕТАРА, проф. Унив. у Загребу, О. ХУЈЕРА, проф. Унив.
у Прагу, Р. НАХТИГАЛА, проф. Унив. у Љубљани, СТ. ИВШИЋА, проф.
Унив. у Загребу, СТ. М. КУЉБАКИНА, проф. Унив. у Београду, ФР. ИЛЕШИЋА,
проф. Унив. у Загребу, ФР. РАМОВША, проф. Унив. у Љубљани и Х. БАРИЋА,
проф. Унив. у Београду.

КЊИГА V.

БЕОГРАД 1925—1926.

Аорист имперфективних глагола.

Г. Август Мусић, који је толико заслужан за проучавање наше синтаксе, објавио је напред под овим називом свој чланак (страница 27—41), у којем је покушао да осветли питање о значењу аориста имперфективних глагола у нашем језику. Он је своје мишљењу о овоме аористу дао принципски значај који далеко прелази границе једне обичне глаголске категорије. Како је од великога значаја за словенску науку да се добро утврде значења српскохрватских глаголских облика, то сам се одлучио да овде изнесем своје напомене о овом предмету, да би читаоци добили одједном што потпунији материјал и да би се у овим, често врло тананим, питањима могли разабрати како ваља. Ја то чиним у толико пре што се и у основном схватању овога времена и у целој примени његова значења у нашем језику не могу сложити са уваженим испитивачем наше синтаксе.

1. Г. Мусић вели да је свима познато да се аорист гради од перфективних глагола, и да је то »правилно«; међутим да има нешто што је свакако мање познато и, вероватно, »неправилно«; а то је — грађење аориста од имперфективних глагола. У даљем свом разлагању г. Мусић ставља и питање о томе, од којих се глагола и зашто се уопште од имперфективних глагола гради аорист, када би требало очекивати да се он гради само од перфективних глагола. На то питање он одговара да се тај аорист гради од оних имперфективних глагола који уза се немају перфективних (без промене значења), тако да се морао образовати од имперфективних глагола овај облик, пошто није могао бити образован од перфективних који би им одговарали.

Основица свега разматрања г. Мусића, на којој он даље зида своју зграду, јесте његово схватање аориста уопште, а нарочито код перфективних глагола, које он једино сматра старим и правилим. Да бисмо могли даље пратити његово излагање, морамо се прво на томе задржати.

2. Г. Мусић вели да аорист перфективног или имперфективног глагола значи да се радња глагола »извршила« у прошлости.

Г. Мусић истиче нарочито »извршеност« радње као главни моменат аориског значења: кад је глагол имперфективан »лако се долази на мисао, вели г. Мусић, да такви аористи значе исто, што би значили имперфекти, дакле зборише = збораху, плака = плакаше (исп. Маретића Грам. и стил. § 584 в.). Али кад би тако било, продужава г. Мусић, не би се разумјело, зашто се мјесто аориста не употребљава радије имперфекат. Аорист мора, дакле, имати неко особито значење. А то значење држим да долази од значења, што га има аорист онда, кад му је глагол перфективан. Онда аорист значи, да се радња перфективнога глагола у прошлости извршила, па то значење ваља да има аорист и онда, кад му је глагол имперфективан, само дакако с том разликом, да значи да се радња имперфективног глагола у прошлости извршила. А то код имперфективне радње значи, да се не само вршила, него и свршила, дакле да је прошла читава, од почетка до свршетка. По том ће зборише у наведеном примјеру значити толико колико »збораху и свршише зборење« или »збораху, док не свршише зборење«, а плака у наведеном примјеру (и изапавши на поље плака горко Мат. 26. 75) толико колико »плакаше и сврши плакање« или »плакаше, док не сврши плакање« (напред 27—28).

Код г. Мусића значење аориста добија се врло општоумном комбинацијом, а не анализом самог тог значења, језичким осећањем које је у онога ко говори. Међутим у живим језицима као што је наш основно значење различних категорија мора се добити прво на основу ефективног значења његова, а општоумне комбинације иду тек после овога. Ја тврдим да аорист имперфективних глагола нема никад оно значење које му приписује г. Мусић. Иако је г. Мусић изабрао горе два примера у којима се аорист не јавља у своме најтипичнијем облику, ипак и у њима нема оног значења које износи г. Мусић. »Збор зборише« не значи »збораху док не свршише зборење« него »зборили су до извесног тренутка«, »зборили су и прекинули су зборење у извесном тренутку«, т. ј. природно, пре тренутка саопштавања о прекинутој глаголској радњи. Никада се не би рекло »зборише« за »завршише зборење« него како друкчије, као што се и данас вели »одржаше збор« или слично. »Плака горко« значи да је неко вршио извесно време ту радњу, па је престао да плаче, прекинуо је плач. Кад би се хтело изнети да је »извршио« радњу у потпуности, рекло би се »па се наплака«, »па се исплака« или слично.

На први поглед рекло би се да је ова разлика мала, али, у ствари, она је врло велика. С а м о аорист свршених глагола значи извршеност глаголске радње, али не зато што би то било у аористу, већ зато што је то у значењу свршених глагола. Узмимо реченицу овакве врсте: »они поштено вршише свој посао« или »они поштено свршише свој посао«; у првом случају вели се само да су до извесног времена вршили посао, и да га не врше више, али се ништа не говори о томе, да ли су свој посао »извршили«; они су, ако се тако може рећи, »свршили вршење извесног посла«, али се не вели да су га извршили. У другом пак случају се вели да су извршили посао, да су свршили његово потпуно извођење.

Као што се одавде види, глаголски вид, у једном случају имперфективни, а у другом перфективни — није се нимало изменио у аористу. Г. Мусић међутим својом терминологијом хоће да покаже да су имперфективни глаголи у аористу добили значење перфективних глагола. То није тачно, и то се никад у нашем језику не врши.

Према томе, види се да се горњем опису значења имперфективног аориста могу учинити две замјерке: 1. у њему нема »завршености« значења у смислу потпуности глаголске радње, већ само у смислу прекида, свршености у одређеном тренутку, ограничавања на извесну прошлост, и 2. аорист не значи само радњу у прошлости као на пр. перфекат него нарочите врсте радњу у прошлости. Зато је аорист имао и свој нарочити смисао. Да би ово било јасно, морам изнети своје схватање аориста у нашем језику.

3. Аорист, по мом мишљењу, значи да се глаголска радња збила или збивала до извесног тренутка кад је пресечена, кад је свршена, а не извршена. Разлика између »ја дођох« и »ја сам дошао« у томе је што се у првом случају подразумева тренутак свршетка радње, а у другом се то не подразумева, већ се само у садашњости саопштава да је радња извршена у прошлости. У реченици »сунце зађе« подразумева се да је сунце зашло у оном тренутку о којем се говори или о којем се мисли; а у реченици »сунце је зашло« — само се саопштава о нечему што се могло извршити и знатно раније, али што се према одређеном моменту вршења у прошлости уопште не одређује.

Ово је основно значење аориста у савременом нашем језику. »Тада он дође и рече« значи да се у извесном тренутку глаголска радња свршила, да је у том моменту прекинута.

Како наш говор није апстрактан, већ се увек односи на извесну ситуацију, то и поменуто главно и основно значење аориста, које је у самом облику, добија применом аориста у различним реченицама различне модификације у одређивању тренутка збивања глаголске радње, које су »сасвим независне од значења самог облика«, а које се добијају везивањем основног значења аориста са значењем саме реченице. Ако је говор директан, у садашњости, онда аорист у њему значи да је тренутак збивања радње у непосредној прошлости: *ево, дођох* (значи »ја сам дошао сада, у овом тренутку«, т. ј. наравно, непосредно пред тренутком када се о томе у садашњости говори); када се аорист тиче ма каквог индиректног начина саопштавања мисли или догађаја (у причању, у изношењу какве модалне реченице итд.), онда се аорист односи на моменат о којем се тада мисли: *он уђе, а они се сви, од чуда, пренуше* (значи да је он ушао у тренутку који је био у излагању, у сукцесивном развијању догађаја; зато би се такав аорист могао »превести« перфектом са прилогом »тада«, »у том тренутку« или сл.: »тада је он ушао«, »у том је тренутку ушао« ...).

Ово исто вреди и за имперфективне глаголе како у директном саопштавању догађаја, тако и у индиректном. Ако узмемо цело место у којем је аорист плака, видећемо да је причвршћен за одређен тренутак: *»И опомену се Петар ријечи Исусове што му је рекао: док пијетао не запјева, три пута ћеш ме се одрећи. И изишавши на поље, плака горко«*. Одавде се јасно види да се тачно одређује моменат када је глаголска радња била: *»кад се сетио... тада је плакао горко«* — једини је начин да се та радња друкчије тачно каже; али поред тога у самој »плака« има и значење да је радња трајала неко време па престала. Она је не само радња у прошлости, него и радња у прошлости свршена. Али све су ово сасвим природне ниансе које аористу даје реченица у којој се он наводи.

Ја нарочито истичем овај чисто временски карактер аориста у свима ситуацијама у којима се он наводи. *»Он плака горко«* — значи да је неко време плакао; сам тренутак престајања глаголске радње не одређује се ближе, али је тај тренутак био у прошлости. Тако исто када се упуту питање коме присутном ове врсте: *»прича ли баба?»* — то значи, да се пита да ли је радња до тренутка када се пита вршена. У њој нема ни најмање алузије на то, да ли је баба све испричала што зна, да ли је много причала

итд. Међутим перфективни вид када значи завршни моменат радње, садржи увек у себи и м о м е н а т и з в р ш е н е радње, исп. на пр. испричати, напричати и сл.

Код перфективних глагола моменат када је обележено збивање радње слаже се са завршеношћу глаголске радње која се садржи у перфективности свршених глагола. Зато се треба добро чувати да се то двоје не помеша и не припише аористу оно што му не припада.

Да бих ово илустровао, послужићу се примерима које је у својој студији о значењима и употреби глаголских облика изнео г. Љуб. Стојановић (Јужн. Филолог II 192), пошто се он у избору примера руководио само својим језичким осећајем, без икакве нарочите теорије коју би помоћу њих хтео илустровати: »До сад нам прича о своме путовању« — ово »до сад« јасно упућује да се глаголска радња вршила до момента када је ова напомена учињена. — »Међедовић распали својим буздованом Брка у главу. а Брко прстом на оно мјесто говорећи ђевојци: »Ето, овђе ме нешто уједе«. Иако је овде перфективни глагол, имамо исто: Брка је саопштио о догађају који се извршио непосредно пред моментом саопштења. — »У то долеће му побратим говорећи: »Ево ме, шта је?« А он му одговори: »Ево, притискоше ме цеклини, хоће да ме удаве« (ibid). »У то долеће«, т. ј. »у том тренутку долете«; даље »ево« јасно показује да је радња »притискоше« добила свој опасни карактер (»хоће да ме удаве«) у моменту (»ево«) када се о њој говори. т. ј. пред моментом саопштења.

Г. Стојановић, који је на основу свога језичкога осећања навео ове примере као нарочито типичне, сасвим их је, у извесном правцу, тачно навео као примере за садашњост, јер су се њихове радње збиле непосредно пред моментом саопштења који је у садашњости; оне допиру, дакле, до садашњости.

И сви остали примери потврђују ово, без обзира за што их је навео г. Стојановић, да ли за садашњост или прошлост. Исп. »Од тога часа не моглоше чељад ни полак јести, колико су донле јели.« Опет радња која се десила непосредно иза једног тренутка: »Од тога часа«... »Кад прође дан и ноћ, ђевојка остаде чиста и здрава од губе«. »Кад прође дан и ноћ« — претходи резултату — а »остаде«, т. ј. »тада«, »у тренутку кад су дан и ноћ прошли«. — Тако исто је типичан и овај пример: »О, браћо, за Бога! Ми ходисмо по гори и по сваким местима и дању и ноћу, бисмо се с људима и

ударасмо на куле и дворове и ни ода шта се не поплашисмо до ноћас од мртвих људи!» То значи: »ми смо до ове ноћи ходили«, а »поплашисмо се« тек »ноћас«, т. ј. сада када се о томе говори; али, наравно, остале радње »бисмо се«, »ударасмо« — свршене су у прошлости без нарочитог обележавања у реченици момента, али са обележавањем да су оне свршене такође пре момента када се о њима говори.

Г. Стојановић одређује аорист као један тренутак глаголске радње у прошлости и ја мислим да је то тачно; само тај моменат радње добија ближе одређивање у самој реченици.

4. Ја сам опажао овако значење аориста у нашим диалектима увек кад год сам имао прилике да посматрам његову употребу у народу. Ево шта сам изнео о томе у својој расправи о диалектима источне и јужне Србије, т. ј. о средњештокавском говору: »Аорист се образује подједнако често од трајних глагола и од свршених. Према томе значење трајности или тренутности целокупне радње уноси у глагол глагол. основа и оно нема никакве везе са специјалним значењем аориста. Аористом се обележава моменат свршетка неке глаголске радње у непосредној прошлости. Та два момента карактеришу аорист у овим диалектима. Непосредну прошлост треба разумети као време које је непосредно претходило ономе моменту када се о радњи саопштава. Ако је аорист употребљен у причању, онда се радња њиме обележена морала десити непосредно пре друге радње, о којој се такође саопштава. Аорист се тиме у овим диалектима разликује од претерита којим се обележава само да је нека радња била у прошлости. На пр. дођо, сјнце зајде и сл. претставља саопштавање о ономе што се завршило непосредно пред моментом саопштавања; »прича ли баба« запито је један Пироћанац, кад је хтео да се обавести о причању старице пре свога доласка« (С. Диал. Зборн. II 94).

Овоме сада треба додати ону модификацију коју сам горе изнео, т. ј. да је у аористу главно моменат глаголске радње у прошлости. Да ли је тај моменат непосредно пред моментом саопштења или који други, — то се одређује према употреби глагола у самој реченици.

5. Према овоме види се да је аорист претеритално време којим се обележава један моменат прошлости, моменат до којег је глаголска радња трајала, када је прекинута или свршена. Значење аориста

нити утиче нити може утицати на промену глаголског вида. Глаголски вид остаје у аористу исто онако нетакнут као што остаје у перфекту или футуру. Исто онако као што перфекат показује да се у садашњости констатује да се једна радња имперфективна или перфективна десила у прошлости (исп. »ја сам писао писмо« и »ја сам писмо написао«), тако да тај факат што се нека радња десила (»свршила«) у прошлости ништа не утичи на имперфективни глаголски вид, и значење аориста показује да се нека радња вршила (код имперфективних) до извесног момента или да се у извесном моменту извршила (код перфективних глагола). »Извршеност« код перфективних глагола налази се у самој перфективности глагола; а аорист му даје ону модификацију прошлости коју даје и имперфективном глаголу — ограничава ту »извршеност« на извесан моменат у њој.

Ја мислим да се и у карактеристици г. Љуб. Стојановића може видети главни елеменат ове дефиниције, а то је да се аористом прекида глаголска радња у извесном тренутку и да разлика имперфективних и перфективних глагола, везана за њихов вид, остаје у потпуности сачувана у аористу.

Г. Стојановић вели: »Аорист показује један тренутак глаголске радње«. Дакле, не »извршење« него један тренутак. »Код имперфективних глагола тај тренутак који се аористом исказује јесте тренутак свршетка глаголске радње, а код перфективних, који већ својом основном показују да се цела радња свршава за тренутак, аористом се показује тренутак њена извршења« (Ј. Ф. II 191). У ово неколико простих речи има једна врло танана, врло фина дистинкција која и чини основну садржину овог питања. Код имперфективних глагола — аорист показује тренутак свршетка глаголске радње, а код перфективних тренутак извршења глаголске радње, које — т. ј. само извршење глаголске радње —, по г. Стојановићу, што је сасвим правилно, припада перфективном глаголском виду. »Тренутак свршетка« потпуно је идентично са »тренутак прекида«, »тренутак пресецања« или сл. Он никако не значи »тренутак извршења«; код перфективних глагола имамо »тренутак извршења глаголске радње које значи сама глаголска основа«.

У излагању г. Љуб. Стојановића садрже се и оне две ниансе које аорист добија од различне употребе у реченици. Г. Стојановић вели: »Како под садашњошћу и прошлошћу подразумевамо одсеке времена који трају, то тренуци свршетка радње имперфективних,

и извршење целе радње перфективних глагола могу пасти како у прошлости тако и у стварној садашњости (а у граматичкој прошлости...) и у оба случаја се исказују аористом» (Ј. Ф. I. с. 191). »Стварна садашњост« и јесте моменат када се о радњи глаголској саопштава; а како и сам г. Стојановић говори о могућности тренутка свршетка радње у прошлости — онда је то идентично са саопштењем о тренутку свршетка глаголске радње у прошлост.

Иако је мени већ поодавно јасно значење нашег аориста (исп. и горњи цитат из Диал. Зб. II од 1911 год.), ја сам увек на својим диалектолошким испитивањима, кад год ми се давала прилика да утврдим негде живу употребу аориста, гледао да дознам како претставници различитих диалеката осећају аорист. И они који су могли да изврше анализу свога језичког осећања у овом правцу говорили су ми да употребљавају аорист када се нешто сада десило или, кад говоре о прошлости, када се нешто тада десило. Као што се види, ово се потпуно поклапа са мојом дефиницијом и г. Љуб. Стојановића да се аорист употребљава за тренутак када се радња збила или када се после извесног трајања завршила у извесном тренутку прошлости, па било да се тај тренутак тиче непосредне прошлости (пред моментом саопштења у садашњости) или удаљене прошлости (у извесном тренутку даље прошлости).

6. Ова разлика у схватању значења аориста уопште и специјално у схватању аориста имперфективних глагола код мене и г. Мусића врло је знатна за све друго што г. Мусић изводи из значења аориста имперфективних глагола.

Као што смо видели, г. Мусић сматра да аорист имперфективних глагола, под утицајем аориста перфективних глагола, значи извршење глаголске радње. На тај начин, по г. А. Мусићу, имперфективни глаголи добијају у аористу нешто налик на перфективност. Одавде се појавила идеја г. Мусићева о »имперфективно-перфективним« глаголима, т. ј. оним имперфективним глаголима који у аористу добијају перфективно значење и који се са тим тако у аористу стеченим перфективним видом употребљавају у другим положајима у реченици у којима се употребљавају перфективни глаголи, на пр. у историском презенту итд.

Пошто је за мене несумњиво да аорист никада не уноси у имперфективни глагол промену глаголског вида, то отпада, по моме мишљењу, све оно што г. Мусић говори о т. зв. имперфективно-

перфективним глаголима, а тако се исто не може примити ни оно што г. Мусић говори о имперфективним глаголима који су се првобитно могли употребљавати у аористу.

Г. Мусић овако »комбинује« (јер је стварност друкчија). Он вели да се понајвише прости имперфективни глаголи (бити »*ret-cutere*«, чинити, говорити, јести, молити и сл.) употребљавају у аористу, и из тога он одмах закључује да се они употребљавају у аористу зато што немају перфективних глагола који им потпуно одговарају (ма да би се могло рећи да, по значењу, глаголу »бити« одговара потпуно перфективни »избити«, »чинити« одговара потпуно »учинити«, »говорити« — »рећи« итд.), па су они и употребљени у аористу да би се перфективно значење код њих добило. Ми смо видели да се код њих у аористу то значење не добија; али све да и за тренутак претпоставимо да г. Мусић у томе има право, ипак фактичне, стварне последице које би из оваквог тврђења г. Мусићева морале проистећи не одговарају стварности.

Је ли тачно да се, као што претпоставља г. Мусић, у аористу употребљавају глаголи који немају уза се перфективних глагола? И г. Мусић зна добро да то није тачно. Он сам наводи имперфективне глаголе који се у аористу употребљавају као: јављати, опустошавати, плаћати, показивати, покоравати, покривати, помагати, предавати, пролевати, састајати се, сатирати итд. (в. горе стр. 33), а који знају за перфективне глаголе који им одговарају: јавити, опустошити, платити, показати, покорити, покрити, помоћи, предати и сл. Г. Мусић, да би се ово неслагање факата са његовом теоријом могло измирити, узима у помоћ аналогију оних имперфективних глагола који немају према себи перфективних глагола. И то би некако ишло, кад би се могло утврдити да се аорист употребљава само од неких имперфективних глагола; али, стварно, то није тачно. Аорист се може употребити од сваког глагола, био он перфективни или имперфективни. Према томе, аорист са глаголским видом нема никаква посла. Он је глаголско време као и перфекат, које се од свакога глагола у нашем језику може градити. Зато, ако г. Мусић није нашао међу примерима својих извора по који глагол, то не значи да има и стварног ограничења у употреби глагола у овом времену.

7. Г. Мусић је навео више категорија у којима он види примену оних имперфективних глагола који су у аористу добили пер-

фективно значење: у *part. praet. act. I*, евентуалном презенту, историском презенту, плусквамперфекту итд.; али ни у једном том случају ја не видим потребе да се икако друкчије, а не из самих тих облика и значења имперфективних глагола у њима протумачи њихова употреба. Има свега једна група глагола за коју би се, на први поглед, могло рећи да је резултат овог »перфектирања« имперфективних глагола у аористу. У нашем језику има извесних глагола који се употребљавају са оба вида, имперфективним и перфективним, као: именовати, целивати, крстити, ручати, силовати, вечерати, веровати, чути, видети, казати, а биће их још. Таквих глагола има у свима словенским језицима, без обзира да ли се у њима употребљава аорист или не; и, по моме мишљењу, у тим глаголима имамо увек два значења, од којих је једно имперфективно, а друго перфективно. Исп. на пр. у нашем језику позајмљене глаголе на -исати или -ирати који могу имати оба вида (на пр. телеграфисати значи »слати телеграм« и »јавити телеграмом«; у првом случају са имперфективним, а у другом са перфективним значењем; »ја видим« значи »имам способност гледања« и »разумем« или »ја дознам«, »гледањем утврдим« и сл.; »чујем« — »имам способност слушања«, »сазнајем« и »дознам чувењем« итд.). У свима тим случајевима имамо или промену унутрашњег, стварног значења глагола која повлачи за собом и промену вида, или употребу различних значења, добивених унутрашњом променом нианса у значењу. Ја не видим никакве потребе да се ови глаголи, који немају између себе непосредне везе, доводе у везу са аористом. Кад би аорист могао дати употребу двојаког вида горњим глаголима, он би дао и употребу двојаког вида свима имперфективним глаголима. Тога, међутим, нема. Већ, напротив, у свима словенским језицима има тенденције да се и у оно мало глагола код којих се поменутом променом значења створи, у извесном тренутку, двојака употреба вида, та употреба сведе на једну, било перфективну или имперфективну. Ја мислим да се и промена у глаголском виду, извршена у току времена, која се може констатовати код неких глагола у свима словенским језицима мора сводити на промену унутрашњег значења (дакле, семазиолошку особину), која се могла код њих извршити са различних разлога. О свему овоме имаћу прилике да говорим када се исцрпно будем задржао у својим испитивањима на различним странама глаголског вида у словенским језицима.

8. Али ипак морам учинити већ сада у том правцу једну напомену поводом примедбе г. Мусића на стр. 27—28 (испод текста). Г. Мусић мисли да глаголи *запјевати*, *пропјевати* имају два значења: »отпочети пјевати« и »свршити оно што значе глаголи *запијевати*, *пропијевати*«. И ту се никако не могу сложити са г. Мусићем: *запјевати*, *пропјевати* значе једино и искључиво »отпочети пјевати«, а никада нити су значили нити данас значе »свршити оно што значе глаголи *запијевати*, *пропијевати*«, јер је погрешно мишљење да се свршени и не-свршени глаголи могу одређивати како се хоће, него онако у каком су стварном семазиолошком односу. Глагол *запјевати* перфективни је глагол од *пјевати*; а *запијевати* имперфективно је и итеративно од *запјевати*; према томе у стварном значењу — учинити једну радњу једанпут и чинити једну радњу неограничени број пута, има велике разлике, тако да први глагол никако не може значити свршити оно што значи други глагол, него свршити једанпут оно што се другим глаголом небројено пута врши. Али ако узмемо и друго могућно значење ових итеративних глагола, по којем *запијевати* значи не само понављати неограничено оно што значи *запјевати* него и стално, трајно, неограничено вршити ту радњу (исп. *запијевати* у значењу *кукати*), и тада би *запјевати* могло једино значити *закукати*, »отпочети кукати«, а никако »свршити кукање«. Кад бисмо хтели да добијемо перфективни глагол од имперфективног *запијевати*, ми бисмо тај глагол морали узети као базу и образovati од њега на пр. *назапијевати* се, што би значило завршити радњу обележену у *запијевати*. Свако коме би такав облик устребао, тако би га, по свој прилици, и образовао, као што имамо на пр. од *задјети* : *задијевати* : *назадијевати*.

Из свега се овога види да ће нешто разлике у погледима на значење аориста у нашем језику потицати код г. Мусића и мене и из разлике код нас у погледима на глаголски вид. Међутим врло је потребно да се тачно одреди како који од научника који жели писати о значењу глаголских времена гледа и на глаголски вид, да се може утврдити шта припада схватању вида, а шта схватању времена у његову излагању. Јер, иако је несумњиво да се некад основа аориста налазила у вези са постанком многих перфективних

глагола у словенском прајезику, данас је глаголски вид потпуно одвојен у нашем језику од различних глаголских времена. Та је разлика дубоко прошла кроз целу систему словенског глагола уопште. И губљење различних претериталних времена (имперфекта и аориста) у различним словенским језицима није ни најмање поремећаја унело у глаголски вид.

А. Белић.
